

Ks. dr hab. Jacenty Mastej
Katedra Chrystologii Fundamentalnej
Wydział Teologii KUL

**Ocena dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego i organizacyjnego
w postępowaniu habilitacyjnym ks. dra Marka Żmudzińskiego
przeprowadzonym przez Radę Wydziału Teologii
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie**

Ks. dr Marek Żmudziński, adiunkt na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, tytuł zawodowy magistra teologii uzyskał na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie w roku 1990 na podstawie pracy „Wiara jako pomoc w samorozumieniu człowieka współczesnego”. W roku 1994 rozpoczął studia specjalistyczne z teologii fundamentalnej w Instytucie Teologii Fundamentalnej KUL. Licencjat kościelny uzyskał w roku 1996. Studia doktoranckie w KUL zakończył uzyskaniem stopnia naukowego doktora nauk teologicznych w zakresie teologii fundamentalnej na podstawie dysertacji „Świadomość funkcji prymacjalnej Jana Pawła II w świetle jego nauczania”, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Mariana Ruseckiego. Rozprawa doktorska ks. dra M. Żmudzińskiego, opublikowana pod tytułem: „Ty jesteś Piotr. Świadomość funkcji prymacjalnej Jana Pawła II w świetle jego nauczania” (Olsztyn: Hosianum 2003, ss. 206), stanowi niewątpliwie mocny punkt wyjścia dla dalszych badań naukowych i wyznacza jeden z zasadniczych nurtów badawczych. Nadmienić trzeba, że ks. dr Marek Żmudziński otrzymał dobre przygotowanie merytoryczne i doskonały warsztat naukowy z rąk promotora doktoratu – ks. prof. dra hab. Mariana Ruseckiego.

I. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Habilitant jako osiągnięcie naukowe przedłożył książkę pt. „Apologia Kościoła katolickiego w listach Episkopatu Polski 1945-1970” (Olsztyn 2013, ss. 266).

1. Temat, plan i struktura rozprawy

Wskazana przez habilitanta książka jest prezentacją apologii Kościoła katolickiego w świetle Listów Episkopatu Polski z lat 1945-1970. Problem ten jest oryginalny, gdyż nie został dotąd całościowo ukazany. Holistyczne opracowanie apologii Kościoła katolickiego w listach Episkopatu Polski stanowi pokaźny wkład w rozwój eklezjologii fundamentalnej oraz znaczny przyczynek w ukazaniu tzw. okresu stalinowskiego i gomułkowskiego w powojennej historii Polski.

Temat rozprawy został sformułowany poprawnie od strony formalnej i jest jednoznaczny. W temacie Habilitant jasno określił problem pracy, bazę źródłową oraz ramy czasowe opisywanej rzeczywistości.

Na strukturę pracy składają się: *Wykaz skrótów*, *Wstęp*, pięć rozdziałów, *Zakończenie*, *Summary* i *Bibliografia*. Dysertację rozpoczyna *Spis treści*, który ukazuje konstrukcję pracy. Struktura zasadniczej części rozprawy jest poprawna i została omówiona przez Habilitanta we *Wstępie* (s. 14-16). Rozdziały w sposób logiczny i rzeczowy ujmują całość zagadnienia podjętego w temacie. Problematyka rozdziałów oraz ich tytuły korelują z tematem zarówno w aspekcie logicznym, jak i treściowym.

Wstęp (s. 9-16) jest poprawny i zawiera wszystkie wymagane elementy. Na początku Autor wprowadza w tematykę pracy (s. 9-12). Następnie przedstawia szeroką bazę badań naukowych na temat tzw. okresu stalinowskiego i gomułkowskiego. Zauważa jednocześnie, że dotychczasowe badania prowadzone były „na płaszczyźnie stricte historycznej”. Brakuje opracowania, które uwypatniałoby aspekt eklezjologiczny, z punktu widzenia Kościoła ad intra – członków wspólnoty. Dlatego temat niniejszego opracowania brzmi: *Apologia Kościoła katolickiego w listach Episkopatu Polski 1945-1970*” (s. 13). Habilitant wyraźnie i jasno uzasadnia cenzurę czasową – lata 1945-1970: „W tym bowiem czasie Kościół poddany był najbardziej dotkliwym szykanom i prześladowaniom” (s. 13).

Cel rozprawy habilitacyjnej został jasno określony na s. 13: „Celem niniejszej pracy byłaby więc odpowiedź na pytanie: w jaki sposób Kościół w Polsce przetrwał tak trudne czasy i mimo dramatycznego położenia realizował skutecznie swoją misję?”. W mojej ocenie temat pracy pozwala postawić także inny cel, bardziej teologicznofundamentalny: Jak wyglądała i rozwijała się apologia Kościoła katolickiego w Polsce w konfrontacji z systemem PRL? (Czy była wystarczająca? Czy miała charakter doraźny, czy systematyczny? Jakie wysuwano argumenty? Czy zastosowana argumentacja była właściwa? Jakie przyniosła owoce?).

Zakończenie (s. 239-242) jest omówieniem, które zostało sporządzone na bazie uprzednio przeprowadzonych analiz. W *Zakończeniu* Habilitant jeszcze raz podsumowuje wyniki przeprowadzonych badań oraz przedstawia główne osiągnięcia pracy (s. 242). W *Zakończeniu* Autor odpowiada na pytanie, czy i na ile osiągnięto cel pracy (s. 242). Ks. dr M. Żmudziński ukazuje także nowe horyzonty badawcze, które otwiera niniejsza rozprawa (s. 242). *Zakończenie* nie budzi większych wątpliwości od strony merytorycznej i formalnej.

W odniesieniu do wszystkich partii rozprawy podkreślić należy obecność wprowadzeń oraz podsumowań rozdziałów, które są omówieniem zaprezentowanej treści. Moim zdaniem są one zbyt krótkie i słabo uwypuklają aspekt apologijny poszczególnych partii pracy.

2. Źródła, literatura, metoda

Temat rozprawy jednoznacznie określa jej bazę źródłową. Materiałem źródłowym recenzowanego opracowania są listy Episkopatu Polski z lat 1945-1970. Literatura źródłowa jest bogata. Podział bibliografii jest przejrzysty. Wyróżnione są dwie części bibliografii: I. Źródła i II. Literatura przedmiotu. Dyskusyjne jest jednak wyróżnienie w źródłach grupy: „3. Dokumenty administracyjne PRL”. Wprawdzie Autor nadmienia we *Wstępie*: „Również dokumenty Kościoła powszechnego o charakterze doktrynalnym i pastoralnym oraz urzędowe pisma wynikające z administracyjnej relacji państwa i Kościoła, stanowiąc będą ostatnią część źródeł” (s. 13), jednak moim zdaniem sformułowanie tematu pracy zacieśnia bazę źródłową do dokumentów kościelnych i włączenie do niej dokumentów administracyjnych PRL jest mało zasadne.

Praca jest dobrze udokumentowana przez odniesienia do literatury źródłowej i dostępnych opracowań. Strona redakcyjna przypisów dolnych nie budzi zastrzeżeń. Zapis bibliograficzny prowadzony w sposób poprawny w systemie przecinkowym. W zapisie bibliografii zdarzają się bardzo nieliczne pomyłki (np. na s. 126, p. 12 – błędnie podano rok ukazania się listu – jest 1959, a winno być 1950).

Metoda badawcza zastosowana w pracy została omówiona we *Wstępie* (s. 13-14). Autor podkreśla, że „W niniejszej pracy przyjęta zostanie złożona metoda badawcza, implikowana ogólną metodologią teologii fundamentalnej” (s. 13). Habilitant dokładnie opisuje kolejne etapy badawcze. Rodzi się jednak pytanie: czy określona przez Habilitanta „złożona metoda badawcza” nie polega na posługiwaniu się różnymi metodami (np. historyczną, teologiczną, narracyjną)? Takie bowiem odnoszę wrażenie analizując ukazane przez Habilitanta elementy „złożonej metody badawczej”. Nie mniej jednak, zastosowana w pracy metoda (metody) wystarcza do zrealizowania podjętego zadania badawczego.

3. Ocena merytoryczna

Praca od strony merytorycznej nie budzi zastrzeżeń. Język pracy jest jasny i zrozumiały. Autor klarownie uzasadnia kolejne etapy badawcze. Prowadzona analiza i wnioski są logiczne i poprawne.

W rozdziale I pt. „Kościół jako instytucja” (s. 17-86), Habilitant przedstawił obronę Kościoła, która w istocie była walką o jego przetrwanie w PRL-owskiej rzeczywistości. Jak pisze ks. Żmudziński we wstępie do rozdziału „rozdział jest prezentacją wysiłku Episkopatu Polski, który miał na celu wypracowanie płaszczyzny porozumienia z państwem komunistycznym, by zabezpieczyć swą podmiotowość prawną i możliwość instytucjonalnego istnienia w życiu publicznym” (s. 17). W realiach powojennych kwestią podstawową dla Episkopatu było określenie statusu prawnego Kościoła. W paragrafie pierwszym omawianego rozdziału został ukazany prawny status Kościoła. Autonomia Kościelnej jurysdykcji stanowi przedmiot paragrafu drugiego. W paragrafie trzecim przedstawiono strukturalną funkcję duchowieństwa. Pokreślić trzeba, że Habilitant trafnie ukazuje działania apologetyczne Episkopatu, a szczególnie Prymasa Hlonda i Prymasa Wyszyńskiego; dokonuje wyróżnienia rodzajów apologii oraz omawia stosowane przez Episkopat argumenty (np. s. 72-79). Zaprezentowany w tym rozdziale

apologijny obraz Kościoła pozwala stwierdzić, że w tzw. okresie stalinowskim i gomulkowskiem Kościół katolicki zdecydowanie przeciwstawiał się budowaniu totalitarnego systemu komunistycznego, za co był prześladowany, represjonowany i poniżany. W obliczu tej trudnej sytuacji Kościół podejmował wieloaspektową obronę, która została udokumentowana w epistolarnej literaturze Episkopatu Polski.

Rozdział II (s. 87-123) jest prezentacją apologii Kościoła żyjącego w przestrzeni debaty publicznej. Podjęta kwestia została omówiona w trzech paragrafach: 1. Opiniotwórcza rola Kościoła; 2. Środki społecznej komunikacji; 3. Stowarzyszenia i organizacje katolickie. Autor ukazał apologię Kościoła w istotnych sprawach społecznych i narodowych, walkę o możliwość działalności wydawniczej i publicystycznej wobec cenzury, ograniczeń kolportażu i reglamentacji papieru. Ostatni paragraf odsłania sposoby walki władz PRL ze stowarzyszeniami i organizacjami katolickimi oraz apologijną odpowiedź Episkopatu Polski. Prowadzona przez Kościół apologia była trudna, gdyż działania władz miały charakter antykościelny. Stanowione prawo warunkowane było ideologicznie oraz politycznie. Tym samym dla władz nie liczyły się argumenty racjonalne, historyczne, kulturowe, ale tzw. racje wyższe.

W tym miejscu trzeba zaznaczyć, że Ks. Żmudziński omawiając we wstępie do rozdziału II jego treść pisze: „Pierwsza część poświęcona będzie Kościołowi jako podmiotowi debaty publicznej (...)” – s. 86. Jak łatwo zauważyć zakresowo ta „pierwsza część” pokrywa się z tytułem rozdziału: „Kościół jako podmiot debaty publicznej”, co z punktu widzenia metodologii jest niedopuszczalne.

W rozdziale III (s. 124-148), zatytułowanym „Misja charytatywno-opiekuńcza”, zaprezentowana została apologia Kościoła w dziedzinie prowadzonej misji charytatywno-opiekuńczej. Najbardziej spektakularnym działaniem władz w powyższej kwestii było przejęcie kościelnej organizacji „Caritas”, która prowadziła wiele dzieł charytatywnych. Władze PRL dyskredytowały także dobroczynną posługę zakonów i likwidowały katolickie szpitalnictwo. Utrudniano działalność oraz likwidowano specjalistyczne duszpasterstwa w zakładach karnych, szpitalach i wojsku. Episkopat często stawiany był wobec faktów dokonanych i zazwyczaj nie miał możliwości skutecznej reakcji na zaistniałą sytuację. Ks. Habilitant ukazując apologię Kościoła w tym kontekście zwraca uwagę na argumenty przywoływane przez Episkopat uwypuklając wielowiekową posługę Kościoła na rzecz chorych, cierpiących i ubogich. Kościół nie tylko wypełniał swoją misję

głoszenia Ewangelii najbardziej potrzebującym, ale także – co warto podkreślić – wyręczał państwo w jego powinnościach socjalnych względem obywateli.

W rozdziale IV (149-188), zatytułowanym „Działalność oświatowo-naukowa”, zaprezentowana została apologia nauczycielskiej funkcji Kościoła. „Źródłem tej apologii były trudności, jakie napotykał Kościół w pracy oświatowej, wychowawczej i naukowej” (s. 15). Państwo kierując się ideologią marksistowską, uzurpowało sobie prawo wyłączności w wychowywaniu i kształtowaniu młodego pokolenia. Naprzeciw tym zamiarom stał Kościół katolicki, z wielowiekowym dorobkiem oświatowo-wychowawczym oraz z chrześcijańskimi wartościami i światopoglądem. Główne obszary apologijne wynikały z walki o szkolnictwo katolickie, religię w szkole, szkolnictwo wewnątrzkościelne (seminaria duchowne) oraz działalność Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, który był jedyną katolicką szkołą wyższą w całym tzw. bloku wschodnim. Lektura rozdziału IV niniejszej książki, pozwala stwierdzić, że merytoryczna argumentacja Episkopatu nie odnosiła pożądanego skutku, lecz powodowała jeszcze bardziej arogancką postawę władz i lekceważenie wysuwanych przez Kościół postulatów.

Ostatni, V rozdział (s. 188-237), zatytułowany został: „Pastoralny dynamizm Kościoła”. Wiele miejsca w piśmiennictwie epistolarnym Episkopatu zajmuje obrona swobodnego sprawowania kultu oraz kształtowanie światopoglądu chrześcijańskiego. W rozdziale tym ukazana została także walka Kościoła o młodzież i rodzinę jako dwa istotne filary trwałości i tożsamości wspólnoty eklezjalnej. Jak pisze ks. dr M. Żmudziński „Epistolarna literatura Episkopatu jest świadectwem ogromnej determinacji pasterzy Kościoła w obronie ewangelicznej przestrzeni rozwoju człowieka. Wielka Nowenna i obchody Millenium chrztu Polski, świadczą o skuteczności duszpasterskich działań Kościoła oraz moralnym zwycięstwie nad narzuconym Polsce systemem komunistycznym” (s. 273).

4. Język i uwagi techniczno-redakcyjne

Język pracy jest jasny i zrozumiały. Zdarzają się jedynie drobne błędy stylistyczne, gramatyczne oraz interpunkcyjne. Podkreślić trzeba, że technicznie praca została bardzo dobrze przygotowana do druku.

5. Ocena ogólna i wniosek końcowy

Przedstawiona do recenzji książka ukazuje walkę jaką stoczył Kościół w Polsce w obronie swego istnienia oraz realizacji swego posłannictwa w tzw. okresie stalinowskim i gomułkowskim (1945-1970). Kościół katolicki w Polsce był dla komunistycznych władz państwowych przedmiotem długofalowej walki ideologicznej oraz administracyjnej. Totalitarny system państwa komunistycznego uderzał w samo istnienie Kościoła, jak również jego zaangażowanie w życie publiczne, prowadzenie przez Kościół dzieł charytatywnych, opiekuńczych, oświatowych, naukowych oraz działań duszpasterskich, które chciano ograniczyć do „kruchty kościelnej”.

Autor dokonał wnikliwej analizy naukowej literatury epistolarnej Episkopatu Polski i uwypuklił aspekty apologijne w pięciu obszarach: Kościół jako instytucja; Kościół jako podmiot debaty publicznej; misja charytatywno-opiekuńcza; działalność oświatowo-naukowa; pastoralny dynamizm Kościoła. Listy Episkopatu o charakterze pasterskim (kierowane do wiernych) oraz administracyjnym (kierowane do władz państwowych), nie są apologiami w klasycznym kształcie, dlatego wydobycie aspektów apologii z uwzględnieniem przyjętej argumentacji stanowi niezwykle cenne dokonanie naukowe. Dodać należy, że relacja państwo-Kościół w okresie PRL doczekała się wielu naukowych opracowań o charakterze historycznym, prawnym czy socjologicznym. Brakowało jednak opracowania teologicznofundamentalnego. Zauważyć należy, że ks. dr Żmudziński korzysta z istniejących już opracowań w celu opisanie powojennej rzeczywistości Polski w jej aspekcie historycznym, społecznym, prawnym i politycznym. Do niewątpliwych osiągnięć rozprawy habilitacyjnej należy uwypuklenie apologijnego charakteru literatury epistolarnej Episkopatu Polski. Autor wskazując na apologijne elementy zawarte w listach i dokumentach Episkopatu z lat 1945-1970, przywołuje także argumenty, które używane były zarówno w pismach do władz państwowych, jak również w listach do wiernych.

W pracy jest zbyt mało krytycznej oceny apologii prowadzonej przez Episkopat Polski. Szczególnie cenny w tym względzie jest akapit na s. 242 („Konkludując, należy stwierdzić, że apologia Kościoła ...”). Jak już wspominałem, zakończenia rozdziałów są zbyt krótkie i stanowią jedynie omówienie treści, a mogłyby być swoistą metarefleksją nad ukazaną treścią, dokonaną przez pryzmat tematu opracowania. Podobne uwagi dotyczą *Zakończenia* pracy.

Poczynione wyżej uwagi krytyczne nie uszczuplają wartości rozprawy habilitacyjnej ks. dra Marka Żmudzińskiego. Rozprawa wnosi istotny wkład w ukazywaniu apologetycznej wiarygodności Kościoła. Autor doskonale orientuje się w podejmowanych zagadnieniach. Przeprowadzane przez niego wywody są logiczne i opatrzone dobrymi wprowadzeniami. Książka ks. dra M. Żmudzińskiego jest źródłowa. Tym samym teologia fundamentalna została wzbogacona o wartościowe i nowatorskie studium.

II. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Ks. dr Marek Żmudziński przedstawił do oceny 24 artykuły naukowe oraz 3 hasła leksykonowe (ocenie nie podlega książka pt. „Ty jesteś Piotr. Świadomość funkcji prymacjalnej Jana Pawła II”, gdyż jest ona opublikowaną rozprawą doktorską). W przedstawionym do oceny dorobku naukowym (obok rozprawy habilitacyjnej), łatwo można wyróżnić cztery obszary badań ks. dra Marka Żmudzińskiego:

1. Problematyka prymacjalna, która jest rozwinięciem i pogłębieniem treści zawartych w rozprawie doktorskiej;
2. Objawienie i wiara oraz ich uzasadnianie;
3. Wolność religijna i dialog międzyreligijny;
4. Tożsamość chrześcijańskiej rodziny.

Ad. 1) Jak już wspomniano, przedmiotem rozprawy doktorskiej ks. dra M. Żmudzińskiego była problematyka prymacjalna. Z uznaniem należy podkreślić, że rozprawa doktorska została wydana drukiem pod tytułem: „Ty jesteś Piotr. Świadomość funkcji prymacjalnej Jana Pawła II w świetle jego nauczania” (Olsztyn: Hosianum 2003, ss. 206). Zdobyta wiedza stanowiła dobry punkt wyjścia w dalszej pracy naukowej. Kilka artykułów, które opublikował ks. dr Żmudziński jest rozwinięciem i pogłębieniem problematyki podjętej w rozprawie doktorskiej („Geneza posługi św. Piotra i jego następców”; „Dziedzictwo św. Piotra a posłannictwo papieży”; „Powszechna komunika Kościoła jako przestrzeń realizacji prymatu Biskupa Rzymu”; „Nauczanie *ex cathedra* w pontyfikacie Jana Pawła”; „Martyrologiczny charakter prymatu Biskupa Rzymu w świetle publikacji M. Ruseckiego”; „Prymacjalne tytuły Biskupa Rzymu”; „*Collegialis affectus* i *collegialis effectus* jako faktory wspólnoty hierarchicznej Kościoła”; „Urząd i charyzmat w

Kościół rzymskokatolickim”; „Prymat”; „Prymat w dialogu ekumenicznym”). Zauważyć jednak trzeba, że przywołane artykuły zostały w dużym stopniu przepracowane i pogłębione w porównaniu z doktoratem. Podejmowane zagadnienia ukazywane są w coraz dojrzalszy sposób, w perspektywie ekumenicznej nadziei. Tym samym należy uznać je za wzbogacające dorobek naukowy Habilitanta.

Ad. 2) Ks. dr M. Żmudziński pozostając w obszarze badań teologiczno-fundamentalnych zajmuje się objawieniem i wiarą oraz sposobami ich uzasadniania. Objawienie i wiara to dwa bieguny, między którymi rozpościera się płaszczyzna badawcza teologii fundamentalnej. Zainteresowania Habilitanta kwestią wiary, widoczne są już na etapie pracy magisterskiej, pogłębione przez studia specjalistyczne w Instytucie Teologii Fundamentalnej KUL w Lublinie, zaowocowały publikacjami naukowymi („Objawienie Boże w rozumieniu Kościoła katolickiego”; „Objawienie w chrześcijaństwie”; „Od noetycznej do personalistycznej koncepcji objawienia chrześcijańskiego”; „Paradygmat apologii jako świadectwa wiary chrześcijańskiej”; „St Joseph faith in the awereness of the contemporary Church”). Ks. Habilitant odważnie podejmuje kwestie trudne, dyskusyjne, związane z trudnościami wiary i źródłami kryzysu wiary („Kryzys wiary w kontekście świeckiego samorozumienia człowieka”; „Pojęcie *śmierci Boga* i jego oświeceniowa geneza”; „Możliwość religijnego doświadczenia w świeckim samorozumieniu człowieka”). Przywołane publikacje, nie są jedynie prostym omówieniem znanych kwestii, ale wieloaspektowym i odważnym ukazaniem możliwości oraz trudności wiary w kontekście świeckiego wymiaru współczesnej kultury i odchodzenia człowieka od religijnego i sakralnego sposobu rozumienia rzeczywistości.

Ad. 3) Trzecim obszarem naukowych badań ks. dra Żmudzińskiego jest wolność religijna oraz dialog międzyreligijny, ze szczególnym uwzględnieniem stanowiska papieża Jana Pawła II i jego symbolicznych gestów wobec wyznawców religii pozachrześcijańskich. W tym nurcie naukowym znajdują się artykuły: „Wolność w nauce i jej konsekwencje etyczne”; „Ewangelizacyjny nakaz Chrystusa a wolność religijna”; „Wyjątkowy charakter objawienia chrześcijańskiego w kontekście pluralizmu religijnego”; „Jan Paweł II – *Pontifex Maximus* dialogu międzyreligijnego”. Powyższe publikacje

stanowią przyczynek do rozwoju teologii fundamentalnej w Polsce, gdyż prowadzenie dialogu międzyreligijnego oraz dialogu z osobami niewierzącymi, z poszanowaniem wolności, stanowi ważne zadanie teologii fundamentalnej.

Ad 4) Habilitant pracując na Wydziale Teologii UMW uczestniczył w projektach naukowych podejmujących kwestię tożsamości chrześcijańskiej rodziny: „Małżeństwo w dialogu kultur” oraz „Rodzina w świetle współczesnych przemian kulturowych”. Wyniki badań zostały opublikowane w artykułach: „Troska Kościoła o sakramentalny charakter małżeństwa w *Oroędziu* Episkopatu Polski z 7 grudnia 1945 r.” oraz „Autonomia rodziny w kontekście przemian społecznych w Polsce po 1989 r.”. Kwestie podjęte przez ks. dra Żmudzińskiego dotyczyły m.in. obrony sakramentalnego charakteru małżeństwa, autonomii rodziny chrześcijańskiej w kontekście przemian społecznych w Polsce po 1989 r. oraz formacji religijnej młodzieży w aspekcie ewangelizacji i wolności religijnej. Zauważyć należy, że ks. dr M. Żmudziński przez badania i publikacje dotyczące tożsamości chrześcijańskiej rodziny, poszerza obszar badawczy teologii fundamentalnej. Czyni to ze świadomością, że teologia fundamentalna winna być bliska życiu. Dodać trzeba, że troska o zachowanie chrześcijańskiej tożsamości małżeństwa i rodziny stale towarzyszy Kościołowi i stanowi przedmiot jego apologii.

Podsumowując „pozostały dorobek naukowy” ks. dra Marka Żmudzińskiego, stwierdzam, że jest on oryginalny i nowatorski. Wprawdzie nie jest on imponujący, gdy idzie o ilość publikacji, ale moim zdaniem można go uznać za wystarczający w postępowaniu habilitacyjnym. Pewnym mankamentem jest to, że kilka artykułów (zaliczonych przez habilitanta do naukowych), nie ma wewnętrznego podziału. Słabością dorobku przedstawionego do oceny przez ks. dra M. Żmudzińskiego jest także znikoma ilość publikacji w języku obcym (tylko jeden artykuł w języku angielskim). Natomiast na plus przemawia skoncentrowanie prowadzonych badań wokół wyżej wskazanych obszarów tematycznych. Świadczy to z jednej strony o wieloaspektowym spektrum zainteresowań Habilitanta, z drugiej zaś, wskazuje na konkretne ramy obszaru prowadzonych badań. Tym obszarem jest teologia fundamentalna, która bywa określana jako dyscyplina pogranicza lub progu.

III. Inne rodzaje aktywności naukowej

Zainteresowania naukowe Habilitanta przekładają się również na współpracę naukową oraz członkostwo w organizacjach naukowych (Stowarzyszenie Teologów Fundamentalnych w Polsce oraz Komitet Redakcyjny „Studiów Elbląskich”). Ks. dr M. Żmudziński jest także współredaktorem naukowym publikacji Pomezjańskiego Instytutu Teologicznego: „*Wy jesteście naszym listem. Urząd i charyzmat biskupa*” (Elbląg 2003) oraz „*Przyjmijcie ją w Panu (Rz 16,2). Kobieta w życiu Kościoła*” (Elbląg 2004).

Habilitant brał też aktywny udział w konferencjach, sympozjach, sesjach naukowych oraz popularno-naukowych, na których wygłosił łącznie 11 referatów (m.in. „Urząd Biskupa Rzymu jako fundament powszechnej komunii Kościoła”; „Wolność w nauce i jej konsekwencje etyczne”; „Pojęcie *śmierci Boga* i jego oświeceniowa geneza”; „Wyjątkowy charakter objawienia chrześcijańskiego i jego negacje”; „Objawienie chrześcijańskie”). Na uznanie zasługuje działalność popularyzująca naukę: wykłady i odczyty popularno-naukowe oraz publikacje popularno-naukowe.

Od 2012 r. ks. dr. M. Żmudziński jest członkiem Wydziałowej Komisji do Spraw Kształcenia UWM w Olsztynie. Natomiast w latach 2010-2012 był członkiem Wydziałowej Komisji Oceniającej UWM w Olsztynie.

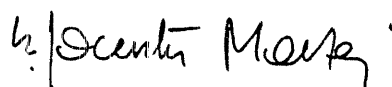
IV. Działalność dydaktyczna

Ks. dr Marek Żmudziński prowadził zajęcia dydaktyczne w Misyjnym Seminarium Duchownym Księży Werbistów w Pieniężnie (1999-2002), w Pomezjańskim Instytucie Teologii w Elblągu (1999-2004). Od 1999 r. jest wykładowcą w Wyższym Seminarium Duchownym w Elblągu. Od 2000 r. adiunktem na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Na prowadzone zajęcia złożyły się wykłady kursoryczne z zakresu teologii fundamentalnej, teologii duchowości, ekumenizmu i religioznawstwa. Nowatorski charakter mają wykłady monograficzne: „Objawienia prywatne i ich weryfikacja” oraz „Feminizm i jego znaczenie we współczesnej kulturze”. Ks. Habilitant może pochwalić się także prowadzeniem konwersatorium („Sytuacje graniczne i ich implikacje społeczne”); ćwiczeń z teologii fundamentalnej oraz seminarium

naukowego dla magistrantów. Pod jego kierunkiem powstało 41 prac magisterskich oraz dwie licencjackie. Z danych tych można wnioskować o dobrym przygotowaniu dydaktycznym Habilitanta i dużym doświadczeniu w tym zakresie. Wysoka jakość zajęć prowadzonych przez Ks. dra Żmudzińskiego znalazła potwierdzenie w przyznaniu mu Nagrody Rektora UWM w 2007 r. oraz Dyplomu Rady Wydziału Samorządu Studentów dla „Najlepszego Nauczyciela Akademickiego Wydziału Teologii UWM” w 2007 r.

V. Wniosek końcowy

Wnikliwa analiza rozprawy habilitacyjnej oraz pozostałego dorobku naukowego ks. dra Marka Żmudzińskiego pozwala stwierdzić, że całość jego badań naukowych zasługuje na pozytywną ocenę. Dokonania naukowe, jak i działalność dydaktyczno-organizacyjna, aktywny udział w sympozjach naukowych, dowodzi, że jest on dobrym specjalistą w dziedzinie nauk teologicznych w zakresie teologii fundamentalnej. Ponadto należy zauważyć zdolność popularyzacji badań naukowych. To wszystko, w moim przekonaniu, uprawnia do dopuszczenia ks. dra Marka Żmudzińskiego do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Ks. dr hab. Jacenty Mastej

Kierownik Katedry Chrystologii Fundamentalnej

Wydział Teologii KUL

Lublin, 16 XII 2013 r.